

Som svar på Russlands angrep på Ukraina har EU innført sanksjoner som både er omfattende og vidtrekkende. Formålet er å svekke Russlands evne til å finansiere den folkerettsstridige krigen mot Ukraina. Sanksjonene skal forhindre eksport av teknologi, varer og tjenester som Russland kan anvende til krigføringen og har som formål å påvirke finansieringen av det russiske regimet. Videre vil de være rettet mot enkeltpersoner i Russland og Belarus som har vært en del av beslutning og gjennomføring av krigen mot Ukraina samt forsøk på å rettferdiggjøre invasjonen.

EU kommisjonen har opprettet en nettside med bakgrunnsinformasjon og oversikt over sanksjonene som er innført: [Sanctions adopted following Russia's military aggression against Ukraine | European Commission \(europa.eu\)](#).

Dette dokumentet gir et sammendrag på norsk med lenker til relevante dokumenter.

EU innførte for første gang sanksjoner mot Russland i mars 2014 som svar på den ulovlige annekteringen av Krimhalvøya og de påfølgende handlingene for å destabilisere Ukraina. I 2022 har tiltakene har blitt kraftig trappet opp i flere omganger. Den første sanksjonspakken kom den 23. februar og var en reaksjon på anerkjennelsen av de såkalte folkerepublikkene Donetsk og Lugansk. Etter angrepet på Ukraina den 24. februar har mengden tiltak og antall listeføringer blitt kraftig utvidet i flere runder. Den sjette sanksjonspakken ble vedtatt 3. juni med en oppdatering 21. juli 2022. Parallelt har man også utvidet tiltakene mot Belarus på grunn av landets bidrag til krigen i Ukraina.

De restriktive tiltakene kan inndeles i sektorsanksjoner og listeføring (frystiltak).

1. Listeføring

EU har siden 23. februar stegvis oppført stadig flere personer og juridiske enheter på sanksjonslisten og listen over frystiltak omfatter over tusen personer og mer enn hundre juridiske enheter.

En listeføring vil si at personen eller enheten underlegges økonomiske frystinnført og/eller reiserestriksjoner. Frystiltak innebærer at man hindrer tilgang til penger eller formuesgoder som tilhører eller kontrolleres av en listeført person eller enhet. Det er forbud mot å stille til rådighet penger eller formuesgode direkte eller indirekte, noe som i praksis innebærer et forbud mot handel med listeførte og forbudet kan også omfatte levering av tjenester. Personer som er ilagt reiserestriksjonen vil ikke kunne reise til eller via EU-landene.

Listen over sanksjonerte personer og enheter finnes i EUs database [Financial Sanctions Database - FSF platform](#) under kode/program "UKR" Listen oppdateres jevnlig. Sanksjoner knyttet til Belarus finnes under koden «BLR». Det kreves registrering og innlogging for tilgang.

Noen eksempler på listeførte enheter:

- Medlemmer av den russiske statsdumaen; medlemmer av det russiske føderasjonsrådet; medlemmer av det russiske sikkerhetsrådet
- Enkeltpersoner inkludert ledelsen og styremedlemmer i nøkkelbedrifter innen industri og finans;
- høytstående medlemmer av Russlands og Belarus' væpnede styrker.
- oligarker og deres familiemedlemmer.

50% REGELEN

Frystiltaket gjelder for personer eller juridiske enheter (selskap) der 50% eller mer eies eller kontrolleres av en sanksjonert person. Den 28.3.2022 klargjorde EU kommisjonen at tiltakene også gjelder selskap der en eller flere personer på fryslisten tilsammen kontrollerer selskapet, selv om den enkeltes eierandel ikke overstiger 50%. Dette er kjent som 50% regelen.

2. Sektorsanksjoner

EUs økonomiske sanksjonene er rettet mot samkvem med Russland innenfor spesifikke økonomiske sektorer. Per dato omfatter disse

- forbud mot handel med våpen (dekket av lovgivning om eksportkontroll)
- forbud mot offentlig finansiering eller økonomisk bistand til handel med eller investering i Russland
- forbud mot investeringer og bidrag til prosjekter medfinansiert av det russiske direkteinvesteringsfondet
- forbud mot eksport av varer med flere bruksområder (dual use) samt avansert teknologi som kan bidra til Russlands forsvars- og sikkerhetsevne
- forbud mot eksport av kvantedatabehandling, avanserte halvledere, sensitivt maskineri, transport og kjemikalier
- forbud i EU mot kringkasting av visse russiske statseide medier
- forbud mot eksport av varer til bruk i oljeindustrien
- forbud mot nye investeringer i energisektoren
- forbud mot visse operasjoner i luftfartssektoren
- forbud mot russiske fraktoperatører
- forbud mot tilgang til EU-havner
- forbud mot eksport av maritimt navigasjonsutstyr
- forbud mot import av gull
- forbud mot eksport av luksusvarer
- forbud mot import av kull
- forbud mot import av rå- og raffinert olje
- forbud mot å forsikre og transportere transport av olje fra Russland til tredjeland
- forbud mot import av jern og stål
- forbud mot import av sement, gummiprodukter, trevirke, brennevin, eksklusiv sjømat
- forbud mot finansiering av den russiske regjeringen og Sentralbanken, samt forbud mot alle transaksjoner knyttet til forvaltningen av Sentralbankens reserver og eiendeler
- forbud mot en rekke finansielle interaksjoner, finansielle vurderingstjenester og transaksjoner med Russland, samt forbud mot utlevering av sedler og salg av verdipapirer
- utestenging av flere russiske banker fra meldingssystemet SWIFT
- forbud mot å tilby kryptovalutatjenester (over 10 000 euro) og stiftelser (trust)
- Full utestengelse av Russland fra offentlige kontrakter og europeiske penger

a. RUSSISK FINANSSEKTOR OG KAPITALMARKEDER

Den 23. februar 2022 vedtok rådet for den Europeiske Union et forbud mot å finansiere den Russiske Føderasjonen, regjeringen og sentralbanken [Publications Office \(europa.eu\)](https://publications.office.europa.eu). Blant de sanksjonerte enhetene var tre banker Promsvyazbank, Bank Rossiya, Vnesheconombank (VEB).

[EUR-Lex - 32022D0265 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuri/cs/l/uri?uri=CELEX:32022D0265;-EN;-EUR-Lex)

Den 25. februar ble de finansielle sanksjonene betydelig utvidet til å omfatte 70% av det russisk bankmarkedet og statlige nøkkelbedrifter, inkludert forsvarsindustrien.

2. mars kom forbud mot alle transaksjoner med den russiske sentralbanken og en uke senere, den 9. mars 2022 ble syv viktige russiske banker utestengt fra det internasjonale betalingsystemet SWIFT.

- VTB, Russlands nest største bank
- Vnesheconombank (VEB)
- Sovcombank
- Bank Rossiya
- Promsvyazbank
- Novikombank
- Otkritie FC Bank

[Official Journal L 63/2022 \(europa.eu\)](#)

15. mars ble det nedlagt forbud mot en enhver transaksjon med 12 statseide russiske bedrifter, fremfor alt fra det militær industrielle komplekst.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0428&from=EN>

Den 8. april 2022 forbød EU alle transaksjoner med fire russiske nøkkelbanker:

- VTB, Russlands nest største bank
- Sovcombank
- Novikombank
- Otkritie FC Bank

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022D0582&qid=1649650867426>

Samme dag ble det nedlagt forbud mot alle bankinnskudd over 10 000 euro fra russiske statsborgere eller personer bosatt i Russland.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426>

Restriksjonene har senere blitt utvidet til flere banker og 14. juni 2023 ble også Russlands største bank Sberbank, Moskvas kredittbank, den russiske landbruksbanken Rosselkhozbank og den hviterussiske utviklingsbanken utestengt fra SWIFT.

[EUR-Lex - L:2022:153:TOC - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

b. DEN RUSSISKE SENTRALBANKEN

Eu rådet vedtok den 28. februar tiltak mot den russiske sentralbanken. Det er forbud mot transaksjoner knyttet til forvaltningen til sentralbankens eiendeler og reserver. Forbudet omfatter transaksjoner med enhver juridisk person eller Enhet som representerer eller opererer på vegne av den russiske sentralbanken.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0335&from=EN>

Den 8. april forbød EU salg, leveranse, overføring eller eksport av sedler av enhver offisiell valuta fra et EU-medlemsland til Russland eller til personer, bedrifter eller enheter i Russland, inkludert regjeringen og sentralbanken eller for bruk i Russland.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426>

c. ENERGISEKTOREN

Den 25. februar 2022 forbød EU rådet salg, levering, overføring eller eksport til Russland av visse varer og teknologier innen oljeraffinering samt innførte restriksjoner på relaterte tjenester.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0327&qid=1645859430843&from=EN>

15. mars 2022 introduserte rådet nye restriktive tiltak som omfatter et vidtrekkende forbud mot nye investeringer i den russiske energisektoren, med begrensede unntak for sivil atomrelatert virksomhet og transport av visse energiprodukter tilbake til EU.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0428&from=EN>

8. april 2022 forbød EU å kjøpe, importere eller overføre, direkte eller indirekte, kull og andre faste fossile brensler hvis de har opprinnelse i Russland eller eksporteres fra Russland.

Forbudene gjelder ikke kontrakter inngått før 9. april 2022, eller tilleggskontrakter som er nødvendige for gjennomføring av slike kontrakter, med gjennomføring før 10. august 2022.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426>

3. juni ble det vedtatt forbud mot kjøp, import eller overføring av olje samt forbud mot å yte faglig bistand eller finansiering knyttet til dette. Forbudet innføres med en overgangsperiode på 6 måneder og det er gjort midlertidig unntak for enkelte land med høy avhengighet av russisk olje.

[EUR-Lex - L:2022:153:TOC - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426)

d. JERN- OG STÅLSEKTOREN

Siden 15. mars er det forbud mot import av jern og stålprodukter fra Russland til EU.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0428&from=EN>

e. TRANSPORTSEKTOREN

Den 25. februar innførte EU et forbud mot eksport av varer og teknologi innenfor luftfart og romindustri samt et forbud mot forsikring, re-forsikring og vedlikeholdstjenester knyttet til disse varene og teknologiene.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0327&qid=1645859430843&from=EN>

8. april 2022 vedtok EU et forbud mot godstransport på vei innenfor EU (transitt inkludert) for transportselskaper registrert i Russland. Det er gjort unntak for en rekke produkter slik som legemiddel, medisinske, landbruks og matvarer inkludert hvete, samt transport for humanitære formål.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426>

Fra den 16. april 2022 er det forbud mot havneanløp i EU for ethvert skip med russisk flagg. Det gis unntak for landbruks- og matvarer, humanitær hjelp og energi.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426>

f. RUSSISKE FLYSELSKAPER

Den 28. februar 2022 vedtok EU å pålegge alle medlemsstater å nekte ethvert fly som opereres av russiske luftfartsselskaper å lande i, ta av fra eller fly over deres territorier.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0334&from=EN>

g. TEKNOLOGISEKTOREN

Den 25. februar 2022 innførte EU ytterligere restriksjoner på eksport av varer og teknologi med dobbel bruk (dual-use), samt restriksjoner på eksport av visse varer og teknologier som kan bidra til å styrke Russlands sin forsvars- og sikkerhetssektor.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0327&qid=1645859430843&from=EN>

Den 8. april 2022 forbød EUs råd å selge, levere, overføre eller eksportere, direkte eller indirekte, varer som særskilt kan bidra til å styrke russisk industriell kapasitet. Dette inkluderer for eksempel kvantedatamaskiner og avanserte halvledere, men også sensitivt maskineri og transportutstyr.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426>

h. UTSTYR FOR MARITIM NAVIGASJON OG RADIOKOMMUNIKASJON

9. mars 2022 innførte EU ytterligere restriktive tiltak med hensyn til eksport av maritime navigasjonsvarer og radiokommunikasjonsteknologi til Russland.

I kraft av denne avgjørelsen vil det være forbudt å selge, levere, overføre eller eksportere, direkte eller indirekte, maritime navigasjonsutstyr- og teknologi til enhver fysisk eller juridisk person, enhet eller organ i Russland, for bruk i Russland, eller for plassering om bord på et russisk-flagget fartøy.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0394&from=EN>

i. LUKSUSVARER

15. mars 2022 innførte EU et eksportforbud for luksusvarer. Disse produktene er forbudt å selges til både enkeltpersoner og juridiske personer i Russland eller "for bruk i Russland". Begrensningen gjelder for luksusvarer som koster mer enn €300 per vare, med mindre annet er spesifisert i dokumentet.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0428&from=EN>

j. ANDRE SEKTORER

Den 8. april 2022 forbød EUs råd mot å importere produkter som: tre, sement, gjødsel, sjømat og brennevin. Liste i vedlegg XXI.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426>

3. Europeiske offentlig kontrakter og konsesjoner

Siden 8. april 2022 er det forbud mot å tildele nye eller fortsette gjennomføringen av gamle kontrakter som er gjenstand for offentlig anskaffelse til russiske statsborgere og selskap eller organisasjoner etablert i Russland. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0576&qid=1649650867426>

4. VISUMREGLER

Diplomater, andre russiske tjenestemenn og forretningsfolk vil ikke lenger kunne dra nytte av de forenklete visumbestemmelser, som gir privilegert tilgang til EU. Denne avgjørelsen vil ikke påvirke ordinære russiske statsborgere.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0333&from=EN>

Vanlige spørsmål om EU sanksjoner (generelt): [frequently asked questions en.pdf \(europa.eu\)](#)

Samlet liste over vanlige spørsmål om sanksjonene mot Russland og Belarus:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/f_aqs-sanctions-russia-consolidated_en.pdf